ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I УСТАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Уставни основ за доношење овог закона садржан је у члану 97. Устава Републике Србије („Службени гласник РС”, број 98/06).

II РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Полазна основа за израду Нацрта закона о спречавању и сузбијању тровине људима и заштити жртава представљала је Анализа стања која је показала да се у овој области уочени проблеми првенствено огледају у непостојању јединственог институционално организационог оквира, изостанка јасно дефинисане координације и сарадње релевантних субјеката, као и недостатак мултидисциплинарног приступа у спречавању и сузбијању трговине људима. Наведено има утицај на ефикасно пружање помоћи, подршке и заштите жртвама трговине људима, откривање и доказивање кривичног дела, кривично гоњење и процесуирање учинилаца кривичног дела Трговина људима и сродних кривичних дела. Нису прецизно одређене надлежности кључних субјеката у спречавању и сузбијању трговине људима и то: Савета за борбу против трговине људима, Националног координатора за борбу против трговине људима и Националног известиоца за област трговине људима, као и Центра за заштиту жртава трговине људима. У постојећем систему се уочава и неуједначено поступање релевантних субјеката у области борбе против трговине људима, без вођења јединствених статистичких података и евиденција о жртвама трговине људима.

Последице уочених проблема огледају се у недовољно ефикасном спречавању и сузбијању трговине људима, као и несразмерном броју између формално идентификованих жртава трговине људима и броја оштећених кривичним делом Трговина људима.

Имајући у виду напред наведено, а у циљу превазилажења уочених проблема у овој области, приступило се изради овог закона.

Такође, Нацртом закона су транспоноване одредбе Директиве 2011/36 Европског парламента и Савета о спречавању и сузбијању трговине људима и заштити жртава и Директиве 2024/1712 о изменама и допунама Директиве 2011/36, осим у делу који се односи на кривична дела и санкције, који се транспонује приликом припреме измена и допуна Законика о кривичном поступку и Кривичног законика

III ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

Чланом 1. Нацрта закона прописан је предмет уређења овог закона, односно прописано је да се истим успоставља Национални институционални механизам за спречавање и сузбијање трговине људима и заштиту жртава трговине људима (у даљем тексту: Национални механизам), укључујући субјекте који га чине и њихову надлежност,

превентивне активности у спречавању трговине људима, права жртва трговине људима, поступак идентификације жртава трговине људима, као и друга питања од значаја за спречавање и сузбијање трговине људима и заштиту жртава трговине људима.

Чланом 2. Нацрта закона прописано је значење појмова употребљених у овом закону.

Чланом 3. Нацрта закона прописано је начело „Социјалног пута", и то да поступак идентификације и помоћи за жртве трговине људима који подразумева доделу статуса жртве, у сврху дугорочне помоћи, спроводе надлежни субјекти социјалне заштите и удружења.

Чланом 4. Нацрта закона прописано је начело поштовања људских права жртава трговине људима.

Чланом 5. Нацрта закона прописано је начело забране дискриминације.

Чланом 6. Нацрта закона прописано је начело најбољег интереса жртве трговине људима.

Чланом 7. Нацрта закона прописано је начело хитности.

Чланом 8. Нацрта закона прописано је начело заштите података о личности.

Чланом 9. Нацрта закона прописан је састав националног механизма за спречавање и сузбијање трговине људима и заштиту жртава трговине људима.

Чланом 10. Нацрта закона прописана је размена података у оквиру Националног механизма, односно да надлежни субјекти у оквиру Националног механизма сарађују кроз размену података и информација, планирање и спровођење превентивних активности и друге видове сарадње која је од значаја за спречавање и сузбијање трговине људима и заштиту жртава трговине људима, као и да процедуре за реализацију сарадње између надлежних субјеката у оквиру Националног механизма и процедуре за поступање са жртвама трговине људима утврђује Савет за борбу против трговине људима.

Чланом 11. Нацрта закона прописано је да се на надлежности субјеката у оквиру Националног механизма које нису уређене овим законом, сходно примењују одредбе посебних закона.

Чланом 12. Нацрта закона прописано је да Влада образује Савет за борбу против трговине људима, те да је Савет тело Владе које се образује у циљу унапређења координације националних и међународних активности у области борбе против трговине људима, у оквиру којих разматра и међународне препоруке и препоруке Националног известиоца, структура Савета, присуство седницама Савета и извештавање Владе о раду Савета.

Чланом 13. Нацрта закона прописују се послови Националног координатора за борбу против трговине људима.

Чланом 14. Нацрта закона прописују се надлежности Националног известиоца у области трговине људима.

Чланом 15. Нацрта закона прописано је да полицијски службеници који су стекли посебна знања у области трговине људима, обављају полицијске послове који се односе на спречавање и сузбијање трговине људима, у складу са законом, као и да се у оквиру Дирекције полиције образује организациона јединица надлежна за координацију рада у области борбе против трговине људима.

Чланом 16. Нацрта закона прописано је да главни јавни тужилац одређује јавне тужиоце који су стекли посебна знања у области спречавања и сузбијања трговине људима ради поступања у предметима трговине људима.

Чланом 17. Нацрта закона прописано је да судије које су стекле посебна знања у области спречавања и сузбијања трговине људима поступају у предметима трговине људима.

Чланом 18. Нацрта закона прописано је стручно усавршавање за полицијске службенике који посебна знања у области борбе против трговине људима стичу у складу са програмом обуке који доноси и спроводи министарство надлежно за унутрашње послове, као и за носиоце јавнотужилачке и судске функције који посебна знања у овој области стичу у оквиру стручног усавршавања које спроводи Правосудна академија.

Чланом 19. Нацрта закона прописане су надлежности и послови Центра за заштиту трговине људима као установе социјалне заштитте.

Чланом 20. Нацрта закона прописан је Црвени крст Србије као један од субјеката Националног механизма који учествује у пружању помоћи, подршке и заштите жртвама трговине људима.

Чланом 21. Нацрта закона прописана су удружења која пружају линценциране услуге социјалне заштите и релевантна удружења која се баве пружањем помоћи и заштите жртава трговине људима и учествују у пружању подршке, помоћи и заштите жртвама трговине људима.

Чланом 22. Нацрта закона прописано је да се **у** јединици локалне самоуправе може образовати мултидисциплинарни локални тим за борбу против трговине људима.

Чланом 23. Нацрта закона прописане су превентивне активности које надлежни субјекти развијају и предузимају у спречавању и сузбијању трговине људима, у циљу јачања свести грађана против свих облика трговине људима, нарочито у односу на лица која су изложена ризику од трговине људима (осетљиве групе код којих је повећана рањивост услед њиховог здравственог и физичког стања, економске ситуације и других околности, што узрокује лошији квалитет живота и виши степен ризика од сиромаштва и социјалне искључености).

Чланом 24. Нацрта закона прописане су превентивне мере у области медија и у дигиталном простору.

Чл. 25-42. Нацрта закона прописана су права жртава трговине људима и то: право на информисање, право на слободан избор и приступ расположивим услугама помоћи и подршке, право на рефлексију, право на привремени боравак, право на добровољни повратак, право на заштиту физичког и психичког интегритета (током трајања и након окончања кривичног, односно прекршајног поступка), право на здравствену заштиту, право на приватност и заштиту података о личности, право на подршку и помоћ у поступку пред надлежним органом, право на бесплатну правну помоћ, право на преводиоца и тумача, право на некажњавање, право на радну инклузију, право на социјалну заштиту, право на образовање, право на једнократну новчану надокнаду (коју остварује само формално идентификована жртва) и право на сигуран смештај (краткотрајан и дугорочни).

Чл. 43-53. Нацрта закона прописан је поступак идентификације жртве трговине људима, и то поступак прелиминарне идентификације и поступак формалне

идентификације. Надлежни субјекти социјалне заштите и удружења спроводе поступак идентификације и помоћи за жртве трговине људима који подразумева доделу статуса жртве и пружање дугорочне помоћи, чиме се Република Србија определила за тзв. „Социјални пут" у спровођењу овог поступка. Поступак формалне идентификације спроводи Центар за заштиту жртава трговине људима, уколико жртва трговине људима да свој пристанак. Уколико жртва не да свој пристанак она задржава сва права прописана овим законом, осим права на новчану надокнаду. Наведеним се обезбеђују сва права жртви без обзира на пристанак за учешће у поступку. Након спроведеног поступка формалне идентификације Центар доноси одлуку о формалној идентификацији на коју је дозвољен приговор. Нацртом закона прописује се образовање Комисије која одлучује по приговору на Одлуку о формалној идентификацији, као делотворно правно средство, у циљу спречавања доношења одлуке на штету жртве трговине људима, чиме се обезбеђује двостепеност поступка.

Чл. 54-56. Нацрта закона прописана је идентификација, помоћ, подршка и заштита и репатријација детета као жртве трговине људима као и детета жртве трговине људима. У том смислу, у случају сумње да је дете жртва трговине људима, субјекат прелиминарне идентификације о томе без одлагања обавештава надлежни центар за социјални рад. Наведеним одредбама је прописано да се пружање помоћи, подршке и заштите детета спроводи одмах након спроведене индивидуалне процене стања, потреба и ризика по дете, уз поштовање принципа најбољег интереса детета. Надлежни субјекти, без одлагања, у сарадњи са центром за социјални рад, предузимају мере и активности из своје надлежности ради заштите права и интереса детета и пружања помоћи, подршке и заштите детета, као и да помоћ и подршка детету обухвата медицинску, психосоцијалну, правну, образовну, специјализоване услуге смештаја и друге врсте помоћи и подршке. Појам „детета" у Нацрту закона је дефинисан као физичко лице које није навршило 18 година живота. Пружање помоћи, подршке и заштите детета се спроводи уз поштовање принципа најбољег интереса детета.

Чланом 57. Нацрта закона прописана је међународна сарадња у области спречавања и сузбијања трговине људима и заштите и помоћи жртвама.

Чл. 58-59. Нацрта закона прописане су евиденције и обрада података у вези са жртвама трговине људима. Централну евиденцију о жртвама трговине људима води Центар за заштиту жртава трговине људима.

Чланом 60. Нацрта закона прописан је надзор над применом овог закона и прописа донетих на основу овог закона који врше надлежна министарства.

Чланом 61. Нацрта закона прописане су прелазне и завршне одредбе.

IV ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА ПОТРЕБНА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

За спровођење овог закона биће обезбеђена средства у буџету Републике Србије.